

Remissvar - Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Ert dnr S2021/06815

Region Sörmland tillstyrker utredningens förslag om en hälsoreform i ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga i syfte att uppnå en mer jämlik vård som innefattar hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn och unga i hela landet.

Regionen förordar att indikatorer för barn och ungas hälsa och tillgång till hälsovård fastslås. Indikatorerna bör vara beständiga över tid och utgå från hälsans bestämningsfaktorer. Vidare bör indikatorer kunna följas på nationell och regional nivå.

Finansiering för utveckling och införande behöver säkras för hälsoreformen och den samlade uppföljningen. Registren ska vara strukturerade och automatiserade för att underlätta användbarheten och införandet. Lämpliga juridiska förutsättningar är nödvändiga för att kunna överföra aggregerade data från kvalitetsregister till hälsodataregister.

För att hälsoreformen ska kunna införas fullt ut behöver tillgången till och strukturen för den specialiserade vården tillgodoses. Åtaganden i samtliga vårdnivåer bör konkretiseras och inkludera specialistsjukvården. Samverkan mellan vårdnivåer spelar en avgörande roll för att nå målet med en jämlik vård och hälsa.

Region Sörmland lämnar följande kommentarer på utvalda delar av slutbetänkandet.

5.1 Uppföljning av barn och ungas hälsa

Region Sörmland tillstyrker utredningens bedömning och förslag om att barns hälsa och tillgång till hälsovård behöver följas. Regionen tillstyrker att Socialstyrelsen ges i uppdrag att utreda detta. En sådan utredning bör tydligt utgå från dagens befintliga register avseende barn och ungas hälsa och tillgång till hälsovård, såsom framgår i punkt 5.2.

5.2 Förtydligande om uppgifter om hälsovård i kvalitetsregister

Befintliga kvalitetsregister behöver få ett tydligare uppdrag och finansiering. Vidare behövs gemensamma variabler så att barns hälsa samt hälsofrämjande och förebyggande insatser kan följas över tid.

Det är även av vikt att utvecklingen av automatisering av data fortsätter för att spara tid och resurser för verksamheterna, vilket också är långsiktig kostnadseffektivt.

5.3 Hälsoformen för barn och unga bör följas, stödjas, utvärderas och tillses

I ett fragmentiserat system med många aktörer inblandade är samverkan en central förutsättning för att barn och unga ska få en mer sammanhållen vård. Regionen ser ett behov av att säkra vårdkedjan och samverkan mellan samtliga aktörer, oavsett huvudmannaskap, för att barn och unga ska kunna få en god och sammanhållen hälso- och sjukvård.

Primärvården beskrivs som navet i hälso- och sjukvården och ska samspela med övrig hälso- och sjukvård och socialtjänst. Även mödrahälsovården, barnhälsovården, elevhälsan och ungdomsmottagningen ska finnas med som en del i första linjen. Uppdrag och samverkan dem emellan behöver förtydligas.

Vidare beskrivs att primärvården behöver förstärkas med resurser och kompetens, vilket behöver gå i linje med de uppdrag som primvård respektive mödrahälsovård, barnhälsovård, elevhälsa och ungdomsmottagning har. För att underlätta ansvaret på respektive vårdnivå behövs nationella riktlinjer som stödjer och förtydligar ansvarsfördelning, resurser och kompetens inom och mellan samtliga verksamheter.

5.3.1 Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja genomförandet av den nationella hälsovårdsreformen

För att målen med hälsoprogrammet ska kunna uppnås behöver samverkan stärkas både mellan barn- och ungdomshälsovårdens aktörer och den övriga hälso- och sjukvården, socialtjänsten och tandvården.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen bör stödja utvecklingen av samverkan och samordning av vårdinsatser och vårdinformation mellan elevhälsans medicinska insatser och hälso- och sjukvården i övrigt. Detta är ett behov som inte enbart ses hos elevhälsan utan bör omfatta hela barn- och ungdomsvården.

Regionen tillstyrker utredningens förslag att hälsoreformen även föreslår indikatorer för uppföljning av barns och ungas hälsa.

Både kvalitetsregister och hälsodataregister omnämns i utredningen. Det är viktigt att det blir tydligare för hur hälsofrämjande och förebyggande insatser kan följas och kvalitetssäkras och hur detta ska omsättas i barn- och ungdomsverksamheterna.

Detta arbete behöver redan framtagna indikatorer samt beaktas och inkluderas för att kunna följa barns hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård över tid.

5.3.2 Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera hälsoreformen för barn och unga

Region Sörmland tillstyrker förslaget att en oberoende myndighet ska följa implementeringen av hälsovårdsreformen, även med fokus på första linjens och primärvårdens uppdrag kring psykisk ohälsa bland barn. Likaså välkomnas förslaget 5.3.5. att Socialstyrelsen får i uppdrag att följa om barns och ungas behov tillgodoses i omställningen (se nedan).

5.3.3 Förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Myndigheten för vård- och omsorgsanalys bör genomföras

Region Sörmland tillstyrker förslagen till registerförfattning för att möjliggöra ökad kunskap om barn och ungas egna uppfattning av vården och omsorgens utformning och kvalitet. Vidare utgör detta en möjlighet till att utforma vården utifrån ett barnrättsperspektiv.

5.3.4 Inspektionen för vård och omsorg bör granska barn och ungdomshälsovårdens verksamhet

Region Sörmland tillstyrker förslaget att Inspektionen för vård och omsorg bör ta initiativet till att mer systematiskt granska att barn och unga får relevanta insatser från barn- och ungdomshälsovården på likvärdiga grunder i landet. Sådan tillsyn kan bidra till att barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda i hälso- och sjukvården i enighet med föreskrifter för hälsofrämjande och förebyggande arbete och det nationella hälsovårdsprogrammet. Detta förutsätter att föreskrifter, ansvarsfördelning och ett nationellt hälsoprogram realiseraras.

5.3.5 Det behöver följas upp om barns och ungas behov tillgodoses i omställningsprocessen

Utredningen bedömer att genomförandet av det nationella hälsovårdsprogrammet för barn och unga, som föreslås i delbetänkandet SOU 2021:34, är en central del av det omställningsarbete som behöver ske i vården för att barn och unga ska få en nära, tillgänglig och samordnad vård som stärker hälsa. För att säkerställa att barnrättsperspektivet beaktas i omställningsprocessen behövs också en uppföljning av detta. En grundförutsättning för detta är att det finns register och/eller nationella indikatorer för barn och ungas hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård.

Utredningen bedömer också att det finns synergieffekter mellan Socialstyrelsens befintliga uppdrag och uppdraget att föreslå indikatorer för uppföljningen av hälsovårdsprogrammet. Utifrån detta välkomnas att Socialstyrelsen ges möjlighet till ett samlat arbete kring detta.

5.4 Kartlägga förekomsten av och behov hos barn och unga med långvariga och stora vård- och omsorgsbehov

Barn och unga med långvariga och stora vård- och omsorgsbehov är en särskild grupp där samverkan och samarbete mellan hälso- och sjukvård, region och kommun är av särskild vikt. För dessa barn behövs omgående insatser och inte endast en kartläggning av förekomst. Istället för att endast kartlägga behov föreslås att fokusera på att implementera första delbetänkandets (SOU 2021:34) sex steg för ett bättre stöd till barn och unga med psykisk ohälsa. I detta omfattas även behovet av att säkerställa vårdprocesser och samordning kring dessa barn. Om hälsoreformen ska kunna bidra till en god och jämlik hälsa behöver även barn med långvariga och stora vård- och omsorgsbehov omfattas av hälsoreformen.

5.5 Möjligheter att dela information inom och mellan vårdgivare finns redan i dag

Sammanhållen journalföring bör användas i högre utsträckning. För att detta ska vara möjligt behövs nationella beslut för att underlätta en sammanhållen journalföring inom och mellan regioner.

5.7 Utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn och vårdnadshavare bör utredas

Många barn gynnas av att vårdnadshavare ges åtkomst till journaluppgifter via nätet. I detta sammanhang är det viktigt att säkra skyddet för de barn som riskerar att fara illa om vårdnadshavare tar del av journaluppgifter. Barns åsikter behöver tas med i föreslagen framtida utredning.

5.9 Utredningens förslag stärker och går i linje med nationell och internationell utveckling på hälsodataområdet

Utredningen belyser att hälsodataregister och kvalitetsregister stärker och går i linje med nationell och internationell utveckling inom området samt att de är nödvändiga steg på väg mot en mer ändamålsenlig nationell infrastruktur för behandling av hälsodata. Region Sörmland samstämmer helt med den bedömningen.

5.9.1 Större statligt ansvar för nationell digital infrastruktur

Slutbetänkandet bedömer att staten behöver ta ett större ansvar för utformning och reglering av en nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården och omsorgen. Även detta välkomnas, både avseende digital infrastruktur och dess finansiering. Regionen önskar även, i sammanhanget, belysa behovet av finansiering av nationella kvalitets-/hälsovårdsregister.

REGION SÖRMLAND

Monica Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Jan Grönlund
Regiondirektör